

Den norske kjøttbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram for svin

Anbefalt av Animalia AS' styret 15.12.2023

1. Formål

Formålet med retningslinjen er å sikre norske griser god dyrevelferd i tråd med forskrift om hold av svin, og at forskriftens krav systematisk følges opp og dokumenteres.

Velferden til dyra sikres gjennom god produksjonsstyring, systematisk forebyggende helsearbeid, tredjeparts revisjon av regelverksetterlevelse og kontinuerlig kvalitetssikring av utstyr og rutiner i den enkelte driftsenhet.

2. Virkeområde

Retningslinjen gjelder for slakterivirksomhet som har sluttet seg til denne, og for driftsenheter som har avlspurker eller som leverer flere enn 10 griser til slakt i året ved disse slakterivirksomhetene.

3. Definisjoner

- *Slakterivirksomhet*
Slakteri definert ved EØS-virksomhetsnummer.
- *Driftsenhet*
En driftsenhet i jordbruket defineres som en virksomhet (bedrift) med jordbruksdrift. Hver driftsenhet skal ha identitetsmessig tilknytning til en bestemt landbrukseiendom, men driftsenheten skal omfatte alt som drives sammen, medregnet leid areal og uansett om arealet ligger i en eller flere kommuner. Driftsenheten i jordbruket er sammenfallende med tilskuddsenheten etter reglene for produksjonstillegg.
- *Helsegrissystemet*
Elektronisk fagsystem for registrering av helse-, velferd-, hygiene- og driftsparametere i besetningen, som gir grunnlag for rådgiving, tiltak og dokumentasjon av samlet status på disse områdene, og dermed oversikt over besetningenes status i dyrevelferdsprogrammet.

4. Ansvar og roller

Nortura SA og Kjøtt- og Fjørfebransjens landsforbund (KLF) er ansvarlige for utforming og oppfølging av retningslinjen.

Nortura SA og KLF skal innenfor sine organisasjoner utpeke revisorer til å revidere og føre stikkprøvebasert tilsyn med retningslinjene i sine tilsluttede slakterivirksomheter. Partene kan utelukke tilsluttede slakterivirksomheter for vesentlige brudd på retningslinjen.

Animalia AS skal på oppdrag av KLF og Nortura SA

- være sekretariat for bransjeretningslinjen
- sørge for at oppdatert liste over tilsluttede slakterivirksomheter er offentlig tilgjengelig

- være pådriver for samordnet og lik praktisering av retningslinjen
- utarbeide statistikk og publisere resultater
- drifte Helsegrissystemet, inkludert:
 - varslingsjeneste for pliktige veterinærbesøk
 - varslings- og informasjonstjeneste for økende forekomst av aktuelle anmerkninger ved utvidet sjukdomsregistrering (USR)
- tilpasse grenseverdier for USR-koder, omfattet av Dyrevelferdsprogrammet for svin, slik at de til enhver tid er hensiktsmessige
- distribuere oppdatert informasjon til slakteriene via DHP
- tilby opplæring av KSL-revisorer, veterinærer og operatører i slakteriene
- gi veiledning til slakterivirksomheter, driftsenheter og bransje
- overvåke praktiseringen av retningslinjen og gjennomføre nødvendige oppdateringer
- oversende retningslinjen til Mattilsynet for anerkjennelse som nasjonal retningslinje
- oppdatere Mattilsynet om retningslinjens innhold, endringer og praktisering
- føre oversikt over produsenter som har gjennomført godkjent kurs i dyrevelferd
- føre oversikt over veterinærer som har gjennomført godkjent etterutdanningskurs i dyrevelferd
- utvikle og tilby kurs som inngår som en obligatorisk del av dyrevelferdsprogrammet
- Følge opp og dele informasjon med aktuell varemottaker, dersom det foreligger informasjon om en enkeltprodusent, som offentlige vedtak eller andre særlige forhold

Slakterivirksomhetenes plikter

Retningslinjen er forpliktende for slakterivirksomheter som tilslutter seg skriftlig. For KLF skal medlemsbedrifter som ønsker å slutte seg til avtalen undertegne KLFs tilslutningsavtale.

Slakterivirksomhetene forplikter seg til å gjøre retningslinjen til en fullverdig og integrert del av egne kvalitetssystemer. Slakterivirksomhetene kan til enhver tid revideres av henholdsvis Nortura SA eller KLF og plikter å legge til rette for slik revisjon.

Slakterivirksomhetene kan med 6 måneders varsel skriftlig trekke sin tilslutning til retningslinjen ved å sende melding til Nortura SA eller KLF.

Ved Mattilsynets tilsyn i tilsluttede slakterivirksomheter vil retningslinjen fungere som tilsynsreferanse på linje med andre elementer i slakterivirksomhetens kvalitetsstyringssystem, og ved tilsyn med HACCP og produksjonshygiene i slakterivirksomheten.

For denne retningslinjen gjelder spesielt:

Den enkelte slakterivirksomheten skal

- oppfylle kravene i offentlig regelverk og egne kvalitetssystemer
- oppdatere lister over produsenter i aktiv produksjon jevnlig og oppdatere Animalia om disse.
- melde inn besetninger som deltar i programmet til Norsk Mat slik at KSL eksternevisjon gjennomføres minimum hvert tredje år

- holde seg oppdatert om den enkelte besetnings status i dyrevelferdsprogrammet og sjekke denne i forbindelse med hver leveranse
- følge opp produsenter tilsluttet dyrevelferdsprogrammet når det hos disse påvises avvik ved veterinærbesøk dokumentert i Helsegrissystemet
- følge opp produsenter tilsluttet dyrevelferdsprogrammet når disse får så mange USR-anmerkninger at det får utslag for utbetaling
- trekke 0,50 NOK per kilo av alle kategorier svin ved alle slakteleveranser fra besetninger som deltar i programmet, men som på leveringstidspunktet har overskredet tidsfrist for lukking av avvik eller ikke gjennomført veterinærbesøk
- trekke Helsegristillegget ved salg av smågris fra besetninger som ikke deltar i programmet eller ikke oppfyller forpliktelsene i programmet
- trekke (0,50 NOK/kg slakt / 90 NOK/smågris) som følge av for stor andel USR-anmerkninger
- gjennomføre KSL-trekk ved leveranser fra besetninger som ikke deltar i programmet, eller på leveringstidspunktet har overskredet frister i programmet med mer enn 45 dager
- Følge opp og dele informasjon med Animalia, dersom det foreligger informasjon om en enkeltprodusent, som offentlige vedtak eller andre særlige forhold

Den enkelte dyreholder av driftsenheten skal

- bidra med nødvendig dokumentasjon til Mattilsynet og slakterivirksomheten
- inngå formell avtale med veterinær (avtaleveterinær) om obligatoriske rådgivningsbesøk i besetningen gjennom Helsegrissystemet
 - avtaleveterinæren
 - skal ha bestått godkjent etterutdanningskurs i dyrevelferd minst hvert femte år. Animalia kan gi dispensasjon fra kravet om at avtaleveterinæren har godkjent etterutdanningskurs dersom det ikke er tilgang på godkjent veterinær i praksisområdet.
 - skal være habil i forhold til den aktuelle driftsenheten. Inhabilitet inntreffer ved direkte eller indirekte eierskap, nært familiært forhold til dyreholder eller eier (ektefelle, partner, foreldre, søsken, barn, svogerskap osv.), eller andre særlige forhold.
- få gjennomført besøk med en hyppighet som avspeiler årsproduksjonen av smågris og slaktegris (tabell 1) eller besetningstype.
- det skal være griser i besetningen når de obligatoriske veterinærbesøkene gjennomføres. Veterinærbesøk skal utover dette gjennomføres ved sjukeproblemer, vesentlige produksjonsavvik, atferdsproblemer eller økt dødelighet
- sikre at de obligatoriske veterinærbesøkene dokumenteres fullstendig i Helsegrissystemet i samarbeid med veterinær. Dokumentasjonen danner grunnlag for besetningens helse- og velferdstatus
- sikre at besetningen ligger under gitte grenser for USR-anmerkninger som vist i Helsegrissystemet, samt følge opp med veterinærbesøk når det kreves
- følge opp eventuelle avvik med passende tiltak i etterkant av rådgivningsbesøkene, i samsvar med frister oppgitt i Helsegrissystemet

- gjennomføre egenrevisjon i KSL årlig, dokumentert i Helsegrissystemet. Følge opp og lukke avvik påvist ved egenrevisjonen
- sikre at ekstern KSL-revisjon gjennomføres minst hvert tredje år
- føre fjøslogg kontinuerlig
- dokumentere all medisinsk behandling og rapportere denne til slakteriet før levering (Matkjedeinformasjon)
- melde fra til slakterivirksomhet og Mattilsynet ved forhold som kan gi betydelige negative effekter på dyras helse, velferd eller verdi som mat til humant konsum
- sørge for at dyreholder og røktere ansatt ved driftsenheten har bestått basiskurs i dyrevelferd hos gris. Godkjent kurs er e-læringskurs på Animalias kursplattform laget i samarbeid med Norsvin. Dyreholder skal bestå godkjent etterutdanningskurs i dyrevelferd minst hvert femte år

Tabell 1. Minimum antall veterinære rådgivningsbesøk basert på årlig smågris- eller slaktegrisleveranse

Antall årlig leverte		Minimum antall veterinære rådgivningsbesøk dokumentert i Helsegrissystemet
Smågris	Slaktegris	
1-200	<750	1
>200	751-1500	2
	>1500	3

I purkeringer er det en forutsetning at også sentralenheten/navet har minimum tre veterinære rådgivningsbesøk dokumentert i Helsegrissystemet per år.

Godkjente avlsbesetninger skal ha minimum tre veterinære rådgivningsbesøk som blir dokumentert i Helsegrissystemet per år.

Ytterligere informasjon om innholdet i dyrevelferdsprogrammet finnes på Animalias hjemmesider:

<https://www.animalia.no/no/Dyr/svin/dyrevelferdsprogram-for-svin/>

5. Avviksbehandling

Generelt

Dersom slakterivirksomheten påviser vesentlige avvik fra offentlig regelverk, KSL-krav til svineproduksjon eller denne retningslinjen, og slike avvik ikke lukkes innen angitt frist, skal slakterivirksomheten utelukke driftsenheten fra dyrevelferdsprogrammet.

Obligatoriske rådgivningsbesøk

Dersom det ikke foreligger veterinæravtale eller det ikke har vært gjennomført veterinærbesøk dokumentert i Helsegrissystemet, i samsvar med kravene i retningslinjen, er driftsenheten utelukket fra dyrevelferdsprogrammet.

KSL-revisjon

Elektronisk egenrevisjon dokumentert i Helsegrissystemet og ekstern revisjon på driftsenheten skal gjennomføres iht. programmet. Avvik påvist ved ekstern revisjon eller egenrevisjon skal lukkes innen angitt frist. Dersom revisjon ikke blir gjennomført i tide eller avvik ikke blir rettet innen fristen, er driftsenheten utelukket fra dyrevelferdsprogrammet.

Offentlig tilsyn

Dersom det foreligger informasjon om at Mattilsynet har fattet vedtak om avvikling eller aktivitetsnekt skal driftsenheten utelukkes fra dyrevelferdsprogrammet. Utelukkelsen kan gjennomføres fra første varsel om vedtak og opprettholdes uavhengig av eventuell påklage eller rettslig prøving av vedtaket. Dersom det foreligger informasjon om at Mattilsynet har ilagt overtredelsesgebyr eller politianmeldt dyreholder kan driftsenheten utelukkes fra dyrevelferdsprogrammet. Utelukkelsen kan gjennomføres fra første varsel om vedtak og opprettholdes uavhengig av eventuell påklage eller rettslig prøving av vedtaket.

Dersom det foreligger informasjon om at pålegg fra Mattilsynet ikke er fulgt opp innen gitt frist kan driftsenheten utelukkes fra dyrevelferdsprogrammet.

6. Klageadgang

Driftsenhetens klageadgang på vedtak fattet av slakterivirksomheten er regulert i leveranseavtalen med slakterivirksomheten.

Klager på vedtak fattet av Mattilsynet skal sendes til Mattilsynet.

7. Gyldighet

Den norske kjøttbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram for svin ble vedtatt av Nortura og KLF 15.12.2023 og trer i kraft 01.03.2024. Denne bransjeretningslinjen erstatter bransjeretningslinjen vedtatt 04.02.2021.